

Nr 149. Motion av Kristin Lilieqvist (MP) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ
(KSN-2011-0144)

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Marlene Burwick, Ulrik Wärsberg, Bengt Westman, Irene Zetterberg (alla S), Maria Gardfjell, Johan Lundqvist (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V) reserverar sig till förmån för att kommunfullmäktige ska besluta

att uppdra till nämnder och styrelser att tillse att det i kommunalt finansierad verksamhet där måltider serveras alltid finns minst två måltidsalternativ och att minst ett av dessa ska vara vegetariskt. Avsteg från denna princip kan ske för specialkost,

att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta ett kostpolitiskt program och i det arbetet ta hänsyn till detta beslut, samt

att därmed besvara motionen.

Ilona Szatmari Waldau (V) reserverar sig vidare till förmån för bifall till motionens tredje att-sats.

Uppsala den 12 oktober 2011

På kommunstyrelsens vägnar

Gunnar Hedberg/Astrid Anker

I avgörandet deltagande: Gunnar Hedberg, Liv Hahne, Magnus Åkerman, Mats Gyllander (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Stefan Hanna (C), Ebba Busch (KD), Marlene Burwick, Ulrik Wärsberg, Bengt Westman, Irene Zetterberg (alla S), Maria Gardfjell, Johan Lundqvist (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V).

Dessutom närvarande: Christopher Lager-

qvist, Fredrik Ahlstedt (båda M), Frida Johnsson (MP) och Emma Wallrup (V).

Ärendet

I motion av Kristin Lilieqvist (MP), väckt den 28 februari 2011, föreslås att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt produktionsstyrelsen för Vård & Bildning att ha vegetarisk mat som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt har valt det, att samtliga uppdragsnämnder vid upphandling av mat ska ställa krav om måltidsval på sätt som anges i motionen samt att kommunstyrelsen och samtliga övriga nämnder och bolag inom ramen för den politiska verksamheten och förvaltningsverksamhet som består av konferenser, middagar eller dylikt, ha vegetarisk mat som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt har valt det, *Bilaga 1.*

Remissbehandling

Motionen har remitterats till styrelsen för Vård & Bildning, barn- och ungdomsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, äldre- och funktionsnämnden, nämnden för vuxna med funktionshinder, Uppsala Konsert & Kongress AB, Fyrishov AB samt Uppsala stadsteater AB. Remissvar har inkommit från samtliga förutom Fyrishov AB samt Uppsala stadsteater. Remissvaren utsändes separat.

Styrelsen för Vård & Bildning avstyrker förslaget om vegetarisk mat som ett grundutbud i den kommunala verksamheten. Vegetabiliska måltider ska dock alltid erbjudas som alternativ och ska ha god kvalitet vad gäller näringsinnehållet. Utbudet bestäms utifrån kundens val och måltiden är en viktig daglig upplevelse som berör många i den kommunala verksamheten. *Bilaga 2.*

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden avstyrker motionen. Nämnden beslutade den 15 juni 2011 att rekommendera alla gymnasieskolor att erbjuda eleverna näringsriktiga skolmåltider i enlighet med nya skollagen. *Bilaga 3.*

Äldre- och funktionsnämnden avstyrker motionen. Nämnden ser vissa farhågor i motionens föreslagna åtgärder utifrån målgruppen äldre och sköra

personer med vård- och omsorgsbehov. Risk för undernäring är påtaglig eller redan befintlig. Forskare framhåller att proteinhalten bör öka när det totala energiintaget är lågt vilket ofta är fallet hos nämndens målgrupp varför motionsförslaget inte är möjligt att införa. *Bilaga 4.*

Nämnden för vuxna med funktionshinder ser möjlighet att införa motionens förslag om vissa målgrupper som riskerar för lågt energiintag undantas. Ur upphandlingssynpunkt skulle förslaget sannolikt vara förknippat med vissa merkostnader som nämnden i detta läge inte närmare kan beräkna. *Bilaga 5.*

Uppsala Konsert & Kongress AB (UKK) anser att motionens intentioner är positiva och tilltalande i grunden. Intentionen ligger också i linje med UKK:s egen strategi avseende kundanpassning, mångfald och miljöhänsyn. UKK avstyrker dock motionen med hänvisning till att det skulle innebära ökade kostnader och därmed en nackdel för bolaget i konkurrens med andra anläggningar. *Bilaga 6.*

Föredragning

Motionens intentioner ligger i linje med den inriktning som kommunen tagit när det gäller klimatpåverkan och folkhälsoarbetet. Som framhålls i remissvaren bestäms utbudet på kosten utifrån kundens val och det erbjuds alltid vegetariska måltider som alternativ.

Flera remissinstanser avstyrker motionen. Som framförs av äldrenämnden finns en risk för undernäring för äldre och sköra personer med omsorgsbehov om motionens krav skulle bifallas. Även konkurrensneutralitet och risk för ökande kostnader talar för att motionen avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser med föreliggande förslag till beslut.

Bilaga 1

Köttproduktionen står för ca 18% av de globala växthusgasutsläppen, vilket är mer än vad hela transportsektorn släpper ut. Vad vi lägger på våra tallrikar har alltså sammantaget större klimatpåverkan än allt bilåkande, flygande och

annat resande tillsammans. Trots det saknar Uppsala idag en strategi för minskad konsumtion av animalier som en metod för att uppnå Uppsalas klimatmål.

De senaste 20 åren har köttkonsumtionen i Sverige ökat med ca 50%. Förutom dess allvarliga konsekvenser för klimatet och resursförbrukningen är hög köttkonsumtion skadligt för hälsan. Det finns starka samband mellan hjärt- och kärlsjukdomar och konsumtion av animalier och världscancerfonden rekommenderar att man begränsar sitt köttintag till ca 16 kg per år. I Sverige i dag äts i genomsnitt 86 kg kött per person och år.

Den som har valt att avstå kött får ofta frågor om varför. Det rimliga vore istället att den som äter kött – trots negativ inverkan på klimatet och hälsan och att det kräver att man dödar kännande varelser – är den som borde få frågan om varför. I dag är dock köttet normen, varför många inte reflekterar över att köttätande också är ett val man gör. Eftersom man klarar sig utmärkt helt utan kött är köttet ett tillval, ett val som man väljer att göra eller inte göra varje gång man äter.

Att minskad köttkonsumtion är nödvändigt för klimatet och hälsan innebär inte att alla måste bli vegetarianer, och det är inte heller intentionen med motionen. Om vi ska klara klimatmålen och alla människor ska kunna äta sig mätta med den odlingsbara yta som står till buds så krävs att västvärldens köttkonsumtion minskar.

Ett sätt att minska köttätandet är att det inte sker slentrianmässigt. När Uppsala kommun anordnar utbildningar eller middagar med fullmäktige, kommunstyrelse eller nämnder så är det i nuläget de som inte vill ha kött som aktivt måste höra av sig i förväg. Motionen går ut på att det ska vara tvärt om, så att det istället är de som vill äta kött som får inkomma med önskan om specialkost. Alla som vill äta kött i den kommunala verksamheten kommer alltså även i fortsättningen att kunna välja detta om motionen bifalles.

Denna policy ska gälla i all verksamhet som finansieras med kommunens pengar. Vid mer regelbundna måltider med samma personer närvarande, som t.ex. i skolor, vårdhem, äldre-

boenden, torde det räcka med att man anmäler sitt köttätande en gång, alternativt en gång per år. Eftersom alla kan äta vegetariskt så blir det ett mindre problem ifall anmälan skulle komma bort, än vad det blir för en vegetarian som blir serverad kött.

Motionsförslaget går alltså inte ut på att vägra någon kött – utan att visa att köttkonsumtion är ett val. Förhoppningsvis gör detta att Uppsalas medborgare reflekterar mer över sina matvanor, och vid fler tillfällen än idag avstår från kött, för att på så vis bidra till att Uppsala når sina klimatmål.

Jag yrkar:

att uppdra åt Produktionsnämnden för vård och bildning att i sin verksamhet där måltider serveras ha vegetarisk mat som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt har valt det.

att uppdra åt samtliga uppdragsnämnder att i upphandling av verksamhet där mat konsumeras, ställa krav om måltidsval på sätt som anges i motionen, samt

att uppdra åt Kommunstyrelsen att samtliga övriga nämnder och bolag att inom ramen för den politiska verksamheten och i förvaltningsverksamhet som består av konferenserna, middagar eller dylikt, ha vegetarisk mat som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt har valt det.

Handläggare

Datum
2011-06-09Diarienummer
SVB-2011-0347/MUNSTYRELSE

Kommunstyrelsen

2011-06-16
KSN-2011-0144
51/2011

Yttrande över motion av Kristin Lilieqvist (MP) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ, KSN-2011-0144

Sammanfattning

Kristin Lilieqvist (MP) föreslår i en motion till KF att den kommunala måltidsservicen ska ha vegetariska måltider som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt väljer det. Syftet är att bidra till mindre klimatpåverkan och förbättrad folkhälsa.

Styrelsen för vård och bildning bifaller ej förslaget om vegetarisk mat som ett grundutbud i den kommunala måltidsverksamheten. Vegetariska måltider ska dock alltid erbjudas som alternativ och ska ha god kvalitet vad gäller näringsinnehållet. Utbudet bestäms utifrån kundens val och måltiden är en viktig daglig upplevelse som berör många i den kommunala verksamheten.

Nuläge

Affärsområdet Kost & restaurang ansvarar idag operativt för ca 16 000 måltider som serveras inom skola och omsorgsverksamhet. För de övriga cirka 16 000 måltiderna finns ett mer rådgivande ansvar vad gäller menyplanering, inköp och kvalitetsfrågor. På den grundmeny för skola som utarbetas finns varje dag tre olika maträtter varav en vegetarisk rätt som Vård & bildnings skolrestauranger erbjuder fritt till alla elever som så önskar. På grundmenyn inför hösten 2011 planeras det för 14 vegetariska dagar där vegetarisk måltid är grundutbudet. Det innebär nästan en vegetarisk dag per vecka (14 av 18 veckor).

Inom äldre- och omsorgsverksamheten erbjuds utifrån kundens önskemål en traditionell husmanskost som grundutbud med möjlighet att få vegetarisk måltid för alla som så önskar. Under 2010 har affärsområdet aktivt arbetat med att införa en betydligt större del ekologisk klassificerade livsmedel i hela sin måltidsproduktion (värde 2010 14,5 %).

Utökade ambitioner finns för 2011 (mål minst 17 %) och det nationella inriktningsmålet om 25 % känns i nuläget inte allt för avlägset bort.

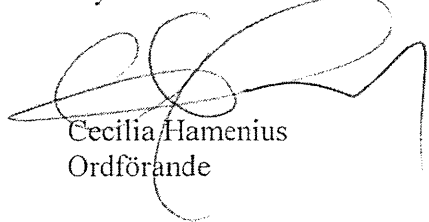
Utbildning för medarbetare i frågor som rör klimatsmart mat och vegetariska måltider har erbjudits under hösten 2010 och kommer att fortsättningsvis även erbjudas. Det professionella kunnandet för medarbetare inom affärsområdet för att laga goda och attraktiva vegetariska måltider kommer att successivt öka under kommande år.

Positionsflyttningar och förändringar med avseende på matsedlar måste alltid utvärderas med såväl brukande som betalande kund. En aktiv dialog förs idag ute i skolornas matråd och i motsvarande forum inom äldre- och omsorgsverksamheten. Affärsområdet planerar digitala enkäter för grundskolan under hösten 2011 för bland annat ytterligare vägledning om vilken efterfrågan som finns när det gäller framtida måltidsutbud.

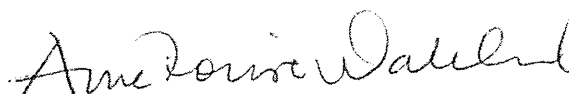
Sammanfattningsvis görs bedömningen att Vård & bildning har kommit långt i utvecklingen i jämförelse med motsvarande måltidsverksamheter inom övriga länet.

Vård & bildning ska alltid uppfattas som en modern, hållbar, ansvarstagande och offensiv förvaltning.

Styrelsen för vård och bildning

Cecilia Hamenius
Ordförande

Anne-Louise Wahlund
Sekreterare

Handläggare
Björn Carlsson

Datum
2011-05-13

Diarienummer
SVB-2011-0347

Kommunstyrelsen

Remissvar angående förslag om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ, KSN-2011-0144

Sammanfattning

I en motion av Kristin Lilieqvist (MP) har föreslagits att den kommunala måltidsservicen ska ha vegetariska måltider som grundutbud och servera kött, fisk eller fågel bara till dem som aktivt har valt det. Syftet är att bidra till mindre klimatpåverkan och förbättrad folkhälsa. Att utöka tillgänglighet, utbud och kvalitet på de vegetariska måltiderna ser förvaltningen som en bra och klok ambition, och i den inriktningen arbetar Vård & bildnings affärsområde Kost & restaurang redan idag vid sin planering av måltider. Det är angeläget att införa de allra flesta förändringar utifrån kundens val och att ta hänsyn till att måltiden är en viktig daglig upplevelse som berör många kunder/brukare i den kommunala verksamheten, samt att lägga ett mer långsiktigt perspektiv på önskad förändring. Mjuka övergångar förordas just för förändra traditioner, attityder och nå goda resultat på sikt.

Styrelsen för vård och bildning ställer sig bakom motionens inriktning; men bifaller ej förslaget om vegetarisk mat som ett grundutbud i den kommunala måltidsverksamheten.

Nuläge

Affärsområdet Kost & restaurang ansvarar idag operativt för ca 16 000 måltider som serveras inom skola och omsorgsverksamhet. För de övriga ca 16 000 måltiderna finns ett mer rådgivande ansvar vad gäller menyplanering, inköp och kvalitetsfrågor. På den grundmeny för skola som utarbetas finns varje dag tre olika maträtter varav en vegetarisk rätt som Vård & bildnings skolrestauranger erbjuder fritt till alla elever som så önskar. På grundmenyn inför hösten 2011 planeras det för 14 vegetariska dagar där vegetarisk måltid är grundutbudet. Det innebär nästan en vegetarisk dag per vecka (14 av 18 veckor).

Inom äldre- och omsorgsverksamheten erbjuds utifrån kundens önskemål en traditionell husmanskost som grundutbud med möjlighet att få vegetarisk måltid för alla som så önskar. Under 2010 har affärsområdet aktivt arbetat med att införa en betydligt större del ekologisk klassificerade livsmedel i hela sin måltidsproduktion (värde 2010 14,5 %).

Utökade ambitioner finns för 2011 (mål minst 17 %) och det nationella inriktningsmålet om 25 % känns i nuläget inte allt för avlägset bort.

Utbildning för medarbetare i frågor som rör klimatsmart mat och vegetariska måltider har erbjudits under hösten 2010 och kommer att fortsättningsvis även erbjudas. Det professionella kunnandet för medarbetare inom affärsområdet för att laga goda och attraktiva vegetariska måltider kommer att successivt öka under kommande år.

Positionsförflyttningar och förändringar med avseende på matsedlar måste alltid utvärderas med såväl brukande som betalande kund. En aktiv dialog förs idag ute i skolornas matråd och i motsvarande forum inom äldre- och omsorgsverksamheten. Affärsområdet planerar digitala enkäter för grundskolan under hösten 2011 för bland annat ytterligare vägledning om vilken efterfrågan som finns när det gäller framtida måltidsutbud.

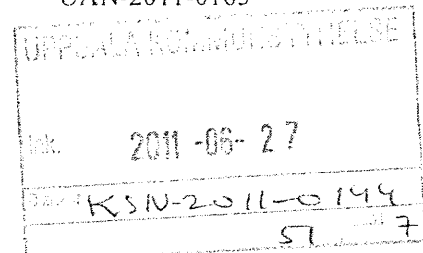
Sammanfattningsvis görs bedömningen att Vård & bildning till viss del redan har förflyttat sig i motionärens viljeriktning och kommit långt i utvecklingen om vi exempelvis jämför oss med motsvarande måltidsverksamheter inom övriga länet.

Vård & bildning ska alltid uppfattas som en modern, hållbar, ansvarstagande och offensiv förvaltning.

Styrelsen för vård och bildning

Cecilia Hamenius
Ordförande

Anne-Louise Wahlund
Sekreterare

Handläggare
Öjdeby ChristerDatum
2011-06-15Diarienummer
UAN-2011-0165

Kommunstyrelsen

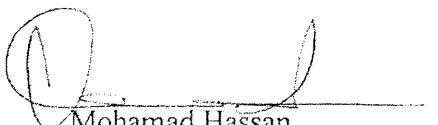
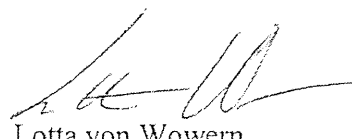
Yttrande över remiss Kommunstyrelsen: Remiss - Motion av Kristin Lilieqvist (MP) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) har tagit del av rubricerad motion om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ. Förslaget presenterar ett nytt koncept där klimatsmart och hälsofrämjande mat skulle utgöra grundalternativet i kommunens utbud.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutade den 15 juni 2011 att rekommendera alla gymnasieskolor att erbjuda eleverna näringsriktiga skolmåltider i enlighet med nya skollagen § 10.

Med anledning av ovanstående föreslår utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan
Ordförande
Lotta von Wowern
Sekreterare

Handläggare
Marianne Sellgren/Kjell Holm

Datum
2011-04-27

Diarienummer
ALN-2011-0076.00

Kommunstyrelsen

Remissvar angående motion från Kristin Lilieqvist (mp) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ, dnr KSN-2011-0144

Äldrenämnden har en inriktning som innebär att utsläppen av växthusgaser i kommunen ska minska. Bland annat ställer nämnden krav på utförare inom hemtjänsten att använda sig av miljövänliga transporter. Nämnden verkar även för att öka andelen lokalt tillagad mat inom äldreomsorgen.

I motionens föreslagna åtgärder ser nämnden vissa farhågor utifrån målgruppen äldre och sköra personer med vård- och omsorgsbehov. Risk för malnutrition (undernäring) är påtaglig eller redan befintlig. Forskningen har alltmer uppmärksammat denna problematik. Forskare framhåller att proteinhalten bör öka när det totala energiintaget är lågt, vilket ofta är fallet hos målgruppen. Inom forskningen framhålls vikten av regelbundet proteinintag för att bibehålla hälsa så långt möjligt. Animaliskt protein är det protein som visat bäst effekt för att motverka nedbrytning av muskler som ger funktionsnedsättning vid låga energiintag. Nämnden ser en risk att sådan ordning som föreslås i motionen snarare leder till att proteinintaget minskar.

Många äldre har ofta både fysiska och kognitiva funktionshinder. De flesta i dagens äldre-generation har ätit blandad kost hela livet där kött har varit huvudsaklig proteinkälla. Att själv klara ett "motsatt val", d.v.s. att behöva välja kött istället för en vegetarisk grundkost, är svårt utifrån ett perspektiv man kanske inte fullt kan överblicka.

Ur upphandlingssynpunkt skulle ett sådant förfarande som efterfrågas i motionen innebära att krav skulle ställas i framtida upphandlingar att grundutbudet av mat ska utgöras av vegetarisk kost. Med stöd av ovanstående resonemang ser nämnden det inte möjligt att införa en sådan ordning.

Sannolikt skulle en ändrad grundkost också vara förknippad med vissa kostnader. Nämnden kan i detta läge inte närmare beräkna dessa merkostnader.

Äldrenämnden

Ebba Busch
Ordförande

Annie Arkebäck-Morén
sekreterare

Handläggare
Marianne Sellgren/Kjell HolmDatum
2011-05-25Diarienummer
VFN-2011-0053.00

Kommunstyrelsen

2011-06-09
KSN-2011-0144
51

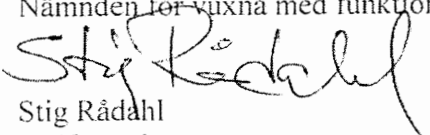

Remissvar angående motion från Kristin Lilieqvist (mp) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ, d nr KSN-2011-0144

Nämnden för vuxna med funktionshinder (VFN) har en inriktning som innebär att utsläppen av växthusgaser i kommunen ska minska. Bland annat ställer nämnden krav på utförare inom hemtjänsten att använda sig av miljövänliga transporter.

När det gäller förslaget "klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ" blir VFN:s verksamheter berörda i mindre utsträckning än de som ansvarar för vård- och omsorg inom Äldrenämndens målgrupp. Normalsituationen är att den enskilde står för sin egen mathållning. Det finns målgrupper med kognitiva funktionshinder, vilka inte sällan är kombinerade med fysiska. Hos dessa målgrupper kan risk för lågt energiintag föreligga. Inom forskningen framhålls vikten av regelbundet proteinintag för en fungerande hälsa. Av den anledningen bör det ges möjlighet att förtydliga i förfrågningsunderlag inför upphandling att god kosthållning ska kunna säkerställas för de grupper nämnden ansvarar för.

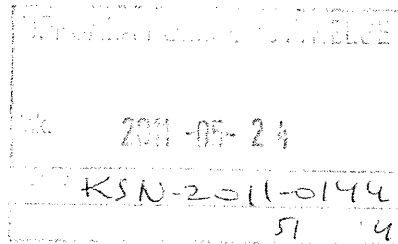
Ur upphandlingssynpunkt skulle ett sådant förfarande som efterfrågas i motionen innebära att krav skulle ställas i framtida upphandlingar att grundutbudet av mat ska utgöras av vegetarisk kost. Nämnden ser detta som möjligt om man undantar de ovan nämnda särskilda målgrupperna. Sannolikt skulle detta vara förknippat med vissa kostnader. Nämnden kan i detta läge inte närmare beräkna dessa merkostnader.

Nämnden för vuxna med funktionshinder

Stig Rådahl
Ordförande
Annie Arkeback-Morén
sekreterare

B1 G

Uppsala 2011-04-13

Uppsala Konsert & Kongress AB
S-753 75 Uppsala
+46(0)18 727 90 00 Phone
+46(0)18 727 90 95 Fax
www.ukk.se

Registrator
Kommunledningskontoret
753 75 Uppsala

Yttrande:

Klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ
Diarienummer KSN-2011-0144

Uppsala Konsert & Kongress AB (UKK AB) har tagit del motion av Kristin Lilieqvist (MP) om klimatsmart och hälsofrämjande mat som grundalternativ. Styrelsen för UKK AB har behandlat motionen vid sitt styrelsemöte 2011-04-06.

Här skall konstateras att UKK AB svarar i första hand som leverantör av måltidsbeställningar i samband med konferenser. Vi har alltid vegetariska alternativ i vårt utbud. I slutänden är det kunden som avgör och beställer från vårt utbud. Som konferensarrangör kan man alltså redan idag beställa enligt motionens förslag.

Uppsala Kommun förlägger ofta konferenser m.m. till Uppsala Konsert & Kongress. Det är företrädesvis möten där lunch eller middag inte ingår eller beställs. Uppsala Kommun är alltså inte en våra större måltidskunder.

Det utbud av konferensmåltider som erbjuds kund planeras utifrån många aspekter. Miljöhänsyn finns självklart med, liksom pris, profil och kvalitet. Ekonomiska aspekter som effektivitet och råvarukostnader är centrala.

I den händelse Uppsala Kommun skulle fatta beslut enligt motionärens intentioner så innebär detta ett systemskifte i själva upplägget av konferensmåltiderna. Eftersom andra kunder inte kommer att följa detta systemskifte kommer UKK AB att behöva arbeta med två parallella system där vi idag har ett. Det innebär att personal- och råvarukostnader skulle öka.

Ökade kostnader ger ett högre pris för kund vilket i sin tur är en nackdel för oss i konkurrensen med andra anläggningar.

Vi anser att motionens intentioner är positiva och tilltalande i grunden, och vi tror att den pekar ut en riktning som blir allt mer aktuell. Intentionen ligger också i linje med UKK AB:s egen strategi avseende kundanpassning, mångfald och miljöhänsyn.

Dock avstyrker UKK AB motionen med hänvisning till att det skulle innebära ökade kostnader och därmed en nackdel för oss i konkurrensen med andra anläggningar.

Uppsala Konsert & Kongress AB
S-753 75 Uppsala
+46(0)18 727 90 00 Phone
+46(0)18 727 90 95 Fax
www.ukk.se

För Uppsala Konsert & Kongress AB

Magnus Bäckström
VD & Konstnärlig ledare